

فرم تدوین و ارائه عناوین سفارش پروژه‌های تحقیقاتی (RFP)

نام پژوهشگر/مرکز/امور: پژوهشگرده مطالعات و تحقیقات منابع آب

عنوان پروژه: تدوین نقشه راه مطالعات سازگاری کشور با شرایط کم‌آبی

برآورد هزینه (میلیون ریال): ۴۰۰۰ میلیون ریال

برآورد مدت زمان انجام (ماه): ۱۲ ماه

مصرف‌کنندگان نتایج این تحقیق

- ۱- دفتر برنامه‌ریزی کلان آب و آبفای وزارت نیرو
- ۲- دفتر مدیریت مصرف و ارتقای بهره‌وری آب و آبفای وزارت نیرو
- ۳- شرکت مدیریت منابع آب ایران
- ۴- وزارت جهاد کشاورزی
- ۵- وزارت کشور

تعریف مسئله

با توجه به وقوع خشکسالی‌های متعدد در کشور، ظرفیت منابع آب تجدیدپذیر کشور در طی چند دهه اخیر با کاهش چشم‌گیری مواجه گردیده است، به نحوی که این میزان از ۱۳۰ میلیارد مترمکعب در طی نزدیک به سه دهه، به کمتر از ۱۰۰ میلیارد مترمکعب تنزل پیدا کرده است. در کنار کاهش منابع آب در دسترس، افزایش جمعیت و تغییر در استانداردهای زندگی نیز باعث شده است تا نیاز به منابع آب جدید در کشور با رشد قابل‌توجهی همراه گردد. مجموعه این شرایط باعث برهم خوردن عرضه و تقاضای آب در بسیاری از نقاط کشور شده است و سیاست‌های تأمین منابع آب جدید (از طریق انتقال آب بین‌حوضه‌ای، نمک‌زدایی آب دریا و ...) نیز علیرغم ایجاد تبعات مختلف اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی، تنها بخشی از این نیاز را پاسخگو بوده‌اند. به همین دلیل در افق‌های آتی مدیریت منابع آب کشور، اصلی‌ترین راهکار جلوگیری از بن‌بست در زمینه عرضه و تقاضای آب را می‌توان سازگار نمودن سیستم عرضه و تقاضای آب به کم‌آبی دانست. این سازگاری را نمی‌توان یک اقدام سریع تصور نمود و چنین اقدامی نیازمند برنامه‌ریزی راهبردی و پیاده‌سازی تدریجی است که در آن تمامی جنبه‌های فنی و غیرفنی موضوع لحاظ گردد. با توجه به ضرورت سازگاری با کم‌آبی در تمامی نواحی کشور، در این مطالعه ضمن بررسی تمامی جنبه‌های مؤثر بر سازگاری با کم‌آبی، چارچوب عملیاتی جهت اجرای طرح‌های سازگاری با کم‌آبی در کشور تدوین و ارائه خواهد شد.

تبیین ضرورت و نیاز اساسی برای انجام این تحقیق

- ۱- کاهش چشم‌گیر منابع آب در دسترس کشور در اثر وقوع خشکسالی‌های اخیر و لزوم انطباق نیازهای جمعیت رو به رشد کشور با منبع محدود آب در افق‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت آتی،
- ۲- جنبه‌های پیچیده موضوع سازگاری با کم‌آبی با توجه به ابعاد فنی، اجتماعی، اقتصادی و حقوقی موضوع و نیاز به انجام مطالعه همه‌جانبه در این زمینه،
- ۳- تفاوت‌های حوضه‌های آبریز کشور در زمینه خصوصیات نظیر آب و هواشناسی، اجتماعی، کشاورزی، صنعتی و لزوم تدوین سند

بالادستی برای تعیین راهبردهای اصلی جهت انجام مطالعات سازگاری با کم‌آبی در سایر نقاط کشور.

سؤالات اصلی تحقیق

- ۱- مهم‌ترین و به‌روزترین معیارها و ضوابط جهانی جهت سازگاری با کم‌آبی چه می‌باشد؟
- ۲- در حال حاضر در کشور چه رویکردها و اسنادی در زمینه سازگاری با کم‌آبی تدوین گردیده است؟
- ۳- متولیان اجرای سیاست‌های سازگاری با کم‌آبی در کشور، کدام بخش یا نهادها هستند؟
- ۴- وضعیت فعلی برنامه‌ریزی و مدیریت سازگاری با کم‌آبی در کشور دارای چه نقاط قوت و ضعفی است؟
- ۵- برای سازگاری مؤثر با کم‌آبی در کشور، چه سیاست‌ها و راهبردهایی باید در درازمدت مدنظر قرار گیرد؟

دستاوردهای کاربردی این تحقیق برای بخش آب کشور (با انجام آن، چه مسائلی از بخش آب کشور حل خواهد شد؟)

- ۱- شناخت نقاط ضعف و قوت کشور در زمینه سازگاری با کم‌آبی،
- ۲- آشنایی با سیاست‌ها و تجربیات سایر کشورهای جهان در زمینه سازگاری با کم‌آبی،
- ۳- شناسایی اهم راهبردها و سیاست‌های لازم جهت سازگاری با کم‌آبی در کشور بر اساس جنبه‌های مختلف فنی، اجتماعی، اقتصادی و حقوقی،
- ۴- تبیین مسئولیت‌ها و اختیارات نهادهای مختلف داخل و خارج از وزارت نیرو در خصوص سازگاری با کم‌آبی.

الزامات مورد نظر کارفرما در انجام پروژه

- ۱- گردآوری و بررسی تجربیات ایران و سایر کشورهای جهان در زمینه سازگاری با کم‌آبی (بر اساس رئوس مشخص و با دیدگاه تفاوت‌ها و شباهت‌های کشورهای مختلف با ایران)،
- ۲- استفاده از تجربیات کارشناسان، خبرگان و بهره‌برداران و مصرف‌کنندگان منابع آب در تمامی بخش‌های شرب، صنعت و کشاورزی در زمینه اصلی‌ترین اقدامات لازم کشور در زمینه سازگاری با کم‌آبی (از طریق پرسشنامه، مصاحبه و برگزاری جلسات)،
- ۳- استفاده از تمامی ظرفیت‌های نهادهای متولی فعلی در زمینه سازگاری با کم‌آبی در داخل و بیرون مجموعه وزارت نیرو،
- ۴- ایجاد بانک اطلاعات مناسب گردآوری شده در بخش‌های مختلف تحقیق.

رئوس کلی شرح خدمات

- ۱- بررسی استانداردها، ضوابط و تجارب سایر کشورهای جهان در زمینه برنامه‌ریزی و پیاده‌سازی سیاست‌های سازگاری با کم‌آبی،
- ۲- بررسی و آسیب‌شناسی وضعیت فعلی برنامه‌ریزی و پیاده‌سازی سیاست‌های سازگاری با کم‌آبی در کشور و متولیان و مجریان موضوع،
- ۳- استخراج مهم‌ترین شاخص‌های لازم جهت ارزیابی سیاست‌های سازگاری با کم‌آبی بر اساس تجارب جهانی، تجارب ملی و برگزاری جلسات هم‌اندیشی با خبرگان و کارشناسان موضوع،
- ۴- تدوین رویکردها و رئوس اصلی برنامه‌های سازگاری با کم‌آبی در کشور با توجه به خصوصیات مختلف حوضه‌های آبریز مختلف کشور،
- ۵- تدوین دقیق رویکردها و برنامه‌های سازگاری با کم‌آبی در یکی از حوضه‌های آبریز کشور (محدوده پایلوت در فرآیند تصویب شرح خدمات پروژه تعیین خواهد شد).

مشخصات تیم پژوهشی انجام پروژه

ردیف	تخصص	حداقل مدرک مورد نیاز	نفر - ماه
۱	منابع آب	دکتر	
۲	منابع آب	کارشناسی ارشد	
۳	علوم اجتماعی	کارشناسی ارشد	
۴	اقتصاد آب	کارشناسی ارشد	
۵	مدیریت و برنامه‌ریزی	کارشناسی ارشد	

سایر توضیحات**مشخصات تماس کارشناس مسئول RFP**

نام و نام خانوادگی: محمد جواد زارعیان

سمت: رئیس گروه مدیریت کمی و کیفی حوضه‌های آبریز

آدرس: تهران - حکیمیه - بلوار عباسپور - موسسه تحقیقات آب - پژوهشکده منابع آب

تلفن: ۰۲۱-۷۷۰۰۰۳۰۵

ایمیل: mj.zareian@gmail.com